

La Gestió del Coneixement a les Organitzacions Educatives

David Rodríguez Gómez

Departament de Pedagogia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona

1. Què és la gestió del coneixement?

La Societat del Coneixement (SC) es caracteritza clarament, entre altres aspectes, pel desenvolupament exponencial d'unes Tecnologies de la Informació i el Coneixement (TIC) que comporten l'aparició de nous espais virtuals per a les relacions socials, així com per als processos formatius i la creació i gestió del coneixement.

Aquest context requereix de noves formes d'organització, noves estratègies de formació que permetin un desenvolupament eficaç i continu del capital intel·lectual en les organitzacions i, per tant, un increment de la seva competitivitat. Així mateix, també precisa de canvis en l'organització del treball pedagògic i en el rol dels agents, que exigeixen la revisió de les competències docents en el marc d'un context escolar més autònom i caracteritzat pel desenvolupament de projectes institucionals i el treball en equip.

To improve schools, one must be prepared to invest in professional development; to improve teachers, their professional development must be set within the context of institutional development (Hargreaves, 1994, p. 436).

És en el marc de la Societat del Coneixement on, a principis dels noranta, emergeix amb força la Gestió del Coneixement (GC), convertint-se en una de les disciplines per excel·lència en l'organització i gestió d'institucions, tant públiques com privades (Davenport i Prusak, 1998, Drucker, 2003, Nonaka i Takeuchi, 1995 i Sveiby, 2000), que es comença a veure com una de les possibles solucions als nous requeriments socials de les institucions educatives (Gairín i Rodríguez, 2009).

Michael Polanyi, a la seva obra *Coneixement personal, cap a una filosofia post-crítica* (Polanyi, 1983) ens comenta que sempre sabem o podem saber més del que podem dir o explicar. Aquesta afirmació, que Polanyi (1983) va fer referint-se a les persones, és perfectament aplicable a les organitzacions, i serà gràcies, entre moltes altres coses, a una bona estratègia de GC que les organitzacions siguin capaces de dir i explicar tot el que saben o podrien saber.

Quan vam utilitzar aquesta expressió [Gestió del Coneixement] sovint combinem tres accepcions: la valoració del know-how de les empreses, les patents i les marques de forma normalitzada (capital intel·lectual); l'impuls d'una cultura organitzativa orientada a compartir coneixement i al treball col·laboratiu; l'engegada de dispositius que facilitin la generació i l'accés al coneixement que genera l'organització – tecnologia (Marsal i Molina, 2002).

Paradoxalment, tot i la importància que la Pedagogia té en els processos de Gestió i Creació de Coneixement, ja que, com a disciplina científica, el seu objecte d'estudi és precisament la transmissió, adquisició i generació de coneixements, pràcticament no existeixen investigacions ni experiències rellevants sobre GC des d'una perspectiva pedagògica (Sallis i Jones, 2002).

2. El projecte *Accelera* per la gestió del coneixement

El projecte *Accelera* (ref. SEJ2007-67093/EDUC) sobre Gestió del Coneixement en Xarxa (GC-Xarxa) pretén, principalment, delimitar i experimentar un model de GC-Xarxa en l'àmbit educatiu, així com concretar els processos i rols que desenvolupen els agents que en ell intervenen.

El model de GC *Accelera* està basat en la creació d'una comunitat de pràctica la finalitat de la qual és la generació i intercanvi de coneixements i experiències, mitjançant un procés col·laboratiu, entre professorat, estudiants, pedagogs, investigadors, gestors de l'administració pública, i altres agents involucrats en el procés educatiu.

Fruit del procés de recerca i, d'acord amb els objectius plantejats, hem pogut delimitar alguns condicionants que determinen l'èxit o fracàs d'aquests tipus d'experiències en entorns educatius (lideratge, cultura organitzativa, infraestructura, planificació estratègica i característiques de la moderació, entre altres), així com la seva utilitat per al desenvolupament professional i organitzatiu.

3. Referències

- Davenport, T. i Prusak, L. (1998). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Drucker, P. (2003). Llega una nueva organización a la empresa. En AA.VV. *Gestión del conocimiento*. *Harvard Business Review* (p. 1-22). Bilbao: Ediciones Deusto.
- Gairín-Sallán, J. i Rodríguez-Gómez, D. (in press). Teacher Professional Development through Knowledge Management in Educational Organisations. A O. Lindberg & A. Olofsson. *Online Learning Communities and Teacher Professional Development: Methods for Improved Education Delivery*. Hershey: IGI-Global Publishing.
- Hargreaves, D. (1994). The new professionalism: the synthesis of professional and institutional development. *Teaching and Teacher Education*, 10 (4), p. 423-438.
- Marsal, M i Molina, J. L. (2002). *La Gestión del Conocimiento en las Organizaciones*. Colección de Negocios, Empresa y Economía. Libros en red.
- Nonaka, I. i Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company*. Cambridge: Oxford University Press.
- Polanyi, M. (1983). *Personal knowledge: towards a post-critical philosophy*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Sallis, E. i Jones, G. (2002). *Knowledge Management in Education: enhancing learning and education*. London: Kogan Page Limited.
- Sveiby, K. E. (2000). *Capital intelectual. La nueva riqueza de las empresas. Cómo medir y gestionar los activos intangibles para crear valor*. Barcelona: Gestión 2000, Máxima Laurent du Mesnil Éditeur.